

EÖTVÖS KÁROLY MEGYEI KÖNYVTÁR
STRATÉGIAI TERVE
2021-2025

Tartalom

BEVEZETÉS	3
A stratégiai tervezés célja	3
A megyei könyvtárról röviden	3
Jövőkép	3
Küldetésnyilatkozat	4
HELYZETELEMZÉS	5
SWOT	5
PGTTJ	10
Politikai tényezők	10
Gazdasági környezet	11
Társadalmi környezet	11
Technológiai tényezők	12
Jogi tényezők	12
ÁTFOGÓ CÉLOK	15
KIEMELT STRATÉGIAI CÉLOK	16
1. Használói és látogatói létszám növelése	16
2. Közösségi tér, 3. hely, megújuló könyvtári rendezvények	16
3. Információközvetítés, korszerű állománymenedzsment, digitalizálás	17
4. Lépéstartás a technológiai változásokkal, az infrastruktúra fejlesztése	17
5. Minőségirányítási rendszer kialakítása	18
6. Könyvtári marketing	18
7. Könyvtári szakemberek folyamatos képzése, továbbképzése	18
ÖSSZEGZÉS	19
ZÁRADÉK	19

BEVEZETÉS

A stratégiai tervezés célja

Az Eötvös Károly Megyei Könyvtár (a továbbiakban: megyei könyvtár) stratégiai tervének elkészítésével egy többéves hiányosságot pótolunk. Sajnálatos, hogy 2014 óta nincs országos könyvtári stratégia, melyet a közkönyvtárak irányítóként használhatnának, de ez nem mentesíti intézményünket a saját helyzetének elemzésétől és a saját céljainak a kidolgozásától. Bízunk benne, hogy a stratégia elkészítésével tudatosabbakká válunk a szakmai munka minden területén, és ez a szolgáltatásaink minőségén is érződni fog.

A megyei könyvtárról röviden

Veszprémben 2013-ig külön megyei és külön városi könyvtár működött. Ez utóbbi az akkori művelődési központ telephelyein, klubkönyvtári formában egyaránt biztosított könyvtári és közművelődési szolgáltatásokat. A jogszabályi előírás miatt bekövetkező összevonásnak hosszú távon pozitív hatása lett a városi könyvtári szolgáltatásokra. Valamennyi nagyobb városrészben jelen vagyunk: ahol nincs fiókkönyvtár, ott könyvtárpontokon keresztül biztosítjuk a szolgáltatást.

A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer létrejöttével a megyei szintű feladataink is tovább bővültek. A feladatot csak azokkal a nagyobb városi könyvtárakkal együttműködve tudjuk ellátni, melyek korábban is szakmai segítséget nyújtottak a közelükben működő könyvtáraknak. Mára Veszprém megye valamennyi településével kapcsolatban állunk: a települési nyilvános könyvtáraknak szakmai/módszertani támogatást nyújtunk.

Jövőkép

Az Eötvös Károly Megyei Könyvtár Veszprém megye és Veszprém város meghatározó kulturális intézménye, a tanulás, a találkozások, a közösségépítés és az inspiráció helye, és egyben alkotóműhely, információs központ és tudástár. Valóságos és virtuális közösségi tér, ahol helyben vagy távolról elérhető korszerű szolgáltatások révén a különböző korosztályú és érdeklődési körű használók a szakmailag felkészült, elkötelezett könyvtárosok segítő közreműködésével megtalálják az őket érdeklő, megbízható, hiteles információkat, hagyományos könyvtári dokumentumokat, digitális tartalmakat, az élményszerű olvasást népszerűsítő és a szabadidő minőségi eltöltésére hivatott programokat, az élethosszig tartó tanulást és önfejlesztést szolgáló képzéseket.

Hatékonyan működő, a folyamatosan változó használói igényekhez igazodó intézmény, mely mind a használók, mind pedig az itt dolgozók számára inspiráló légkört nyújt. Arra törekszik, hogy az intézmény 21. századi könyvtár-technológiai elvárásoknak mindenben megfeleljen. Bővíti, megőrzi és hozzáférhetővé teszi az állományát, a megye kulturális örökségét, a keletkezett kulturális javakat, és segítséget nyújt más közgyűjtemények állományának, adatbázisainak a hozzáférésehez.

Küldetésnyilatkozat

A veszprémi Eötvös Károly Megyei Könyvtár, mint a város és a megye egyik legnagyobb és leglátogatottabb kulturális intézménye, helyi, regionális és országos feladatokat ellátó, általános gyűjtőkörű nyilvános könyvtár, feladatának tekinti, hogy az állampolgárok számára biztosítsa a hazai és nemzetközi információkhoz, dokumentumokhoz és tudásanyaghoz való egyenlő esélyű, szabad, korlátozás nélküli hozzáférést. A könyvtár küldetését folyamatosan bővülő dokumentumállományával és szolgáltatásaival, technikai, technológiai felszereltségével, a felhasználók mindenkori igényeinek és elvárásainak figyelembevételével, munkatársainak szakmai felkészültségével valósítja meg. Veszprém kulturális és oktatási központ, egyetemi város. A megyei könyvtár küldetésének tekinti, hogy a felhalmozott tudásvagyon és kulturális értékeket az alábbi célkitűzések szerint a könyvtárhasználók számára biztosítsa:

- nyomtatott és elektronikus dokumentumok hozzáférhetőségének biztosítása,
- közérdekű, közhasznú információk megosztásával a tájékozódás segítése,
- segítségnyújtás tanuláshoz, továbbképzéshez, szórakozáshoz, a szabadidő tartalmas eltöltéséhez,
- az életen át tartó tanulás elősegítése helyszíneként, szervezőként és lebonyolítóként,
- gyermekek és fiatalok értő olvasóvá nevelése, a pedagógusokkal és a családokkal összefogva programok szervezése és lebonyolítása e célcsoport megfelelő fejlődése érdekében,
- együttműködés a megye összes könyvtárával a kultúra és az irodalom terjesztésére,
- a megye városi könyvtáraival összefogva a kistélepülési könyvtárak segítése,
- Veszprém és Veszprém megye kulturális, történelmi, természeti, gazdasági és társadalmi értékeinek gyűjtése, feltárása, kutatása, bemutatása,
- a megyében élő nemzetiségek kultúrájának ápolását segítő szolgáltatások nyújtása,
- hozzájárulás a használók képzőművészeti, zenei, sport, egészségügyi és egyéb társadalomtudományi műveltségének bővítéséhez,
- a hátrányos helyzetűek és a fogyatékkal élők kiemelt támogatásával biztosítani az információs esélyegyenlőséget, áthidalni a digitális szakadékot,
- korszerű ismeretekkel rendelkező, felkészült könyvtárosok foglalkoztatása.

HELYZETELEMZÉS

SWOT

A SWOT elemzésünkhöz azért választottuk a táblázatos formát, hogy az összetartozó elemek egymás mellé kerüljenek, és így jobban látszódnak az összefüggések.

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
Vannak jól képzett, terhelhető és komoly szakmai tapasztalattal rendelkező munkatársak Segítőképző, olvasóbarát munkatársak dolgoznak a nyilvános szolgálatokban	Humán erőforrások nem optimális kihasználása (Nem minden esetben tudjuk kihasználni a jól képzett és komoly szakmai tapasztalattal rendelkező munkatársak kompetenciáit) A munkatársak terhelhetősége erős szórást mutat	Hatékonyabb munkaszervezés	Az aránytalan munkaterhelés miatt erősödhet a fluktuáció, erősödik a kiégés veszélye
A dolgozók egy része elkötelezett a könyvtár mint munkahely iránt	Alacsony bérek Munkatársak motiválásának korlátai	Lehetőségek keresése alternatív motiválási módszerekre: pl. belső elismerések, kitüntetések létrehozása (pl. a hónap/év dolgozója), lobbizás a fenntartónál plusz szabadnapokért	Törvényi szabályozás kedvezőtlen változásai A könyvtáros szakma országos szinten való erkölcsi és anyagi elismertségének hiánya Pályaelhagyás a motiváció hiánya és az alacsony munkabérek miatt erősödhet Könyvtáros szakma alacsony presztízsértéke
A kollégák között többen rendelkeznek tapasztalattal eltérő könyvtári szakterületeken	Belső képzés, továbbképzés hiánya Csökken a szakmai végzettséggel rendelkező kollégák száma	Munkatársak rendszeres továbbképzése, önéfejlesztés	Szakember utánpótlás megszűnése, szakemberhiány

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
Erős csoportkohézió a kiscsoportokban	Nem kielégítő munkahelyi légkör Csapatmunka hiányosságai A munkavégzés nem elég hatékony	Vonzó munkahelyi légkör és környezet kialakításával erősödő együttműködés A minőségfejlesztési munka során létrejövő munkacsoportok együtt dolgoznak a szervezet különböző egységeinek munkatársai, így jobban megismerik egymást és egymás munkáját (erősíti a hatékony csoportmunkát)	A csoportközi elégtelen kommunikáció, a téves képzet egymás munkájáról gátja lehet a munkatársak együttműködésének. Az egyes kollégákban nem alakul ki átfogó kép a intézményben folyó munkáról.
A munkatársak sok hasznos újítással, kreatív ötlettel járulnak hozzá a könyvtári innovációhoz	Az erőforrások (személyi és anyagi, dologi) hiánya miatt sok ötlet kidolgozása és megvalósítása elmarad	Marketingszemlélet és -tevékenység erősítése	Ha nem foglalkozunk az ötletekkel, az könnyen a kollégák kiegészéhez vezethet
	„Vezérfonal” hiányában nehezebb a trendek felismerése és az igazodás hozzájuk. Ez a rutint erősítheti az innovációval szemben	„Előremenekülés”: saját stratégia kidolgozása. Szakmai kapcsolatok erősítése	Ágazati irányítás elégtelensége Országos könyvtári stratégia hiánya
Az intézményi vezetés elkötelezett a szakmai megújulás mellett	Teljesítménymérés nem megoldott	Minőségbiztosítási rendszer jelenlegi kidolgozása Könyvtárhasználók és könyvtári dolgozók elégedettségének mérése Teljesítménymérés és –elemzés	Ha a mérést nem követi megfelelő beavatkozás, csökken a részvételi hajlandóság
	Nem megfelelő belső információáramlás Nehézkes kommunikáció a részlegek között	A belső kommunikáció javítása és gyorsítása írásban is, szóban is. Egyértelmű üzenetek, a konkrétumokra koncentráló feladatszabások a vezetőség részéről. Az alulról jövő emlékeztetések bátorítása. Szabályozott kommunikációs útvonalak kidolgozása.	A rossz munkahelyi légkör további romlása, a csapatmunka további gyengülése

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
Központi könyvtár kedvező elhelyezkedése a város közepén, zöldövezeti környezetben	Amortizálódott, omladozó külső homlokzat Nedves, dohos, penészes falak, omladozó vakolat, penészes levegő a könyvtár bizonyos helyiségeiben Ruhatár rossz állapota (állományvédelmi hiányosság is egyben) Nyári hónapokban a hűtés megoldatlansága Városi eligazító táblák hiánya, cseréje	Lobbitevékenység erősítése Pályázati lehetőségek felkutatása	Növekvő használói elégedetlenség a könyvtár infrastruktúrájának állapota miatt Karbantartásra, állagmegóvásra irányuló igényeinknek a fenntartónál nem tudunk érvényt szerezni
Nagy alapterület	Felhasználható terek korlátozottsága, sok holtter	Jelenleg kihasználatlan vagy nem eléggé hatékonyan kihasznált helyiségek használatának optimalizálása	Nem költséghatékony üzemelés
Könnyű megközelíthetőség	Parkolási lehetőség hiánya	Lobbitevékenység	Használók számának csökkenése
Jó kapcsolat a városi kulturális társintézményekkel	A jó kapcsolat elsősorban az intézmények vezetői között alakult ki, a munkatársak között kevésbé	Újabb partnerekkel való együttműködés (társintézmények, civil szervezetek, önkéntesek stb.) A munkatársak között kialakuló kapcsolatok erősíthetik az intézményközi együttműködést pl. a programok szervezésekor, segíthet a párhuzamosságok elkerülésében	Átfedés más kulturális intézményekkel, versenyhelyzet a kulturális rendezvények terén
A város és a megye teljes körű könyvtári ellátottsága	A szükségesnél kevesebb erőforrás jut a módszertani munkára	A szakmai kapcsolatok erősítése	A módszertani munka gyengesége, a visszajelzések hiánya gyengítheti a településeken folyó szakmai munkát

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
Országos Dokumentumellátási Rendszerben (ODR) való részvétel	Kicsi az elektronikus formában kért és küldött dokumentumok aránya Nagy a Veszprém megyei KSZR-településekről érkezett kérések túlsúlya, ami a támogatási összeg csökkenését eredményezte	Hatékonyabb marketing	MOKKA elégtelen működése miatt a teljesítés akadozhat, ami olvasói elégedetlenséghez, olvasóvesztéshez vezethet
	Nem tudunk folyamatosan jelen lenni a helyi médiában.	Gyakoribb megjelenés a helyi médiában. szorosabb kapcsolatok kiépítése a helyi sajtó munkatársaival.	Az intézményről szóló információk nem érik el a célközönséget.
	Országos szakmai lapokban való megjelenés	Híradás a jó gyakorlatokról	Személyi erőforrás hiánya
Aktív közönségkapcsolat (levelezési lista, Facebook, Instagram)	A fiatal korosztályt nehezen érjük el	Új honlap Újabb típusú közösségi média felhasználása (Tik-Tok) Hírlevél	A nem a célcsoportnak megfelelően megválasztott kommunikációs forma a könyvtárhasználók érdeklődésének csökkenéséhez vezethet.
Hagyományos és nem hagyományos dokumentumok gazdag választéka Tervszerűen gyarapított és feltárt, az olvasói igényekhez igazodó, folyamatosan megújuló állomány	Közbeszerzés miatt nem folyamatos a dokumentum-beszerzés	Fizetős vagy ingyenes adatbázisok	Később bizonytalan a beszerzése az abban az időszakban megjelent dokumentumnak, amíg a közbeszerzési kiírás tart Könyvtárhasználók számának csökkenése a nem folyamatos beszerzés miatt
Több generációt megszólító, az olvasói igényeket kielégítő, sokszínű, tartalmas, ingyenesen elérhető programkínálat	Használói kör életkor szerint nem egyenletes eloszlású Ifjúság bevonása	Használói igények felmérése	Nem az igényeknek megfelelő rendezvénykínálat

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
	Nehezen követjük az olvasói igények változását.	Használói igények felmérése	Olvasói igények átalakulása, olvasási szokások változása, digitális módon elérhető tudásmennyiség rohamos növekedése. Az e-könyvek kölcsönzésének jogszabályi akadályai.
Kiváló helyismereti állomány	Digitalizálási lehetőségek behatároltsága	Új technológiák megjelenése, korszerűsítés	A kutatók és a könyvtárhasználók más platformokhoz fordulnak
Képviselői szakmai szervezetekben	Az egyesületi tagság sokszor formális.	Szakmai kapcsolatok erősítése	
	Pályázati lehetőségek nem elég hatékony kihasználása	Pályázati források jobb kihasználása Új szponzori források Veszprém-Balaton Európa Kulturális Fővárosa program 2023 Új EU-s költségvetési ciklus (2021-2027)	Pályázati lehetőségek beszűkülése, kiszámíthatatlansága Technikai eszközök és bútorok avulása
A minőségi szemlélet megerősödése		A minőségfejlesztés szempontjainak érvényesítése minden területen	A folyamatos odafigyelés és motiváció nélkül a kezdeti lépések folytatás nélkül maradhatnak.

PGTTJ

Veszprém megyei jogú város a Közép-Dunántúli régióban, Veszprém megye székhelye. Fekvését meghatározza a Balaton és a Bakony-hegység közelsége. A város területe mintegy 5 ezer éve lakott, és bár folyamatosság a lakottságban nem állt fent az évezredek során, itt épült Magyarország első várainak egyike is. A kereszténység hazai bevezetéséért vívott harcban fontos szerepet játszott, közel ezer éven át püspöki, majd 1993-tól érseki székhelyként. Hosszú időn át itt volt a magyar királynék koronázásának helyszíne, ezért a királynék városának is hívják. Veszprém virágkorát a reneszánsz műveltségű Vetési Albert püspöksége (1458-1486) idején élte. A történelemben Veszprémet több csapás is sújtotta: ostromolták a tatárok, elfoglalták a törökök, a lakosság egymás ellen fordult a reformáció és ellenreformáció miatt, a császári csapatok feldúlták a Rákóczi-szabadságharcban, a második világháborúban pedig több bombatámadás is érte. A háború után ismét egyetemi város lett (az ország első, bár rövid életű, egyetemi rangú felsőoktatási intézménye is itt alapult a 13. században) és iparosodása felerősödött. A Balaton idegenforgalmának fejlődése következtében a városrészben tranzit-, részben célállomássá vált az ide látogatók számára. Kulturális élete fellendült, ismertségében nagy szerepet játszottak országos és nemzetközi hírű zenei rendezvényei, fesztiváljai, színházai, vegyeskara. A balatoni régióval együtt pályázott az Európa kulturális fővárosa 2023 címre (a továbbiakban: EKF), amelyet meg is nyert.

Politikai tényezők

2013 óta az intézmény fenntartója Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata, amely a FIDESZ-KDNP többségű képviselőtestület útján biztosítja az országos kultúrpolitikában megfogalmazott célok megvalósításának ellenőrzését. A kulturális intézmények közvetlen felügyeletét a Közjóléti Bizottság látja el, amelyben 5 fő önkormányzati képviselő és 4 fő külső szakértő vesz részt. A város vezetésében nagyon erős a kultúra iránti elköteleződés. Ennek egyik bizonyítéka, hogy 2023-ra Veszprém elnyerte az Európa Kulturális Fővárosa címet.

Megyei hatókörű városi könyvtárként számos olyan településsel is munkakapcsolatban vagyunk, ahol a könyvtári szolgáltató hely fenntartója az ellenzéki vezetésű önkormányzat.

Több pontban is kapcsolódunk Veszprém Megyei Jogú Város Kulturális Stratégiájához 2018-2030 ¹ c. dokumentumhoz. Ilyen pl. a helytörténet, a helyi értékek megismerhetővé, megélhetővé, aktualizálhatóvá és továbbörökíthetővé tétele, valamint az infokommunikációs technológiákkal kapcsolatos feladatok. A városi nagyrendezvények és fesztiválok kiegészítéseként a könyvtári programkínálat is gazdagítja a városi rendezvénypalettát.

A kulturális törvény nagyon határozottan leszögezi, hogy a könyvtárak részei a kulturális alapellátás rendszerének. Ennek keretében biztosítják a tárgyi és a szellemi kulturális örökséghez történő hozzáférést, közszolgáltatásaikkal hozzájárulnak a személyiség fejlődéséhez és kiteljesedéséhez, az aktív állampolgársághoz és az egyéni kulcskompetenciák fejlesztéséhez. Ugyanakkor a könyvtári szakpolitikában nagyon gyorsak a változások: néhány hónapja léptek be a rendszerbe a regionális könyvtárak és a Regionális

¹ <https://veszprem.hu/onkormanyzat/strategia/6286-kulturalis-strategia-20182030> Veszprém Megyei Jogú Város Kulturális Stratégiája 2018-2030. Veszprém, 2017. A letöltés dátuma: 2021.03.16 [VMJV honlapján „Közyűlési jóváhagyás előtt” megjegyzéssel szerepel, de a VMJV Közyűlése a 318/2017.(XII.14.) határozattal elfogadta.

Könyvtári Kollégium, a szerepüket egyelőre még nem látjuk tisztán. A stratégia készítésekor még csak sajtóhírek szólnak a közkönyvtári rendszer várható átalakulásáról, így erre felkészülni egyelőre nem tudunk.

Gazdasági környezet

Veszprém megyében az ország GDP-jének kb. 2,6%-át állítják elő, és az egy főre jutó mintegy 2,9 millió forint körüli GDP-vel a középmezőnyben helyezkedünk el a megyék közötti rangsorban. (Ez hazánkban a vidéki átlag 96%-át teszi ki, míg az Európai Unió tekintetében a 28 tagország átlagos GDP-jének a felét.) Veszprém megye gazdaság szerkezete az országos átlaghoz képest iparosodottabb, az ipar, a mezőgazdaság és az építőipar is jelentősebb a hazai átlagnál. Veszprém egyetemi város. A Balaton északi partja és bizonyos fesztiválok (pl. a Völgy) nyaranta tömegeket vonzanak a megyébe.

Az intézmény költségvetésének nagy része központi támogatásból származik, ezt kiegészíti a helyi önkormányzat. A megye kistépelüléseinek könyvtári ellátásához az erre a célra elkülönített központi finanszírozás nyújt anyagi hátteret. Ez az elmúlt 7 évben stabil keretet nyújtott a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerhez (KSZR) kapcsolódó feladatok (ötezer fő alatti települések könyvtári ellátása) elvégzéséhez.

Hazánk Európai Unióhoz fűződő kapcsolata lehetővé teszi, hogy pályázatai útján újabb forrásokkal egészülhessen ki az intézmény költségvetése. Az EU következő költségvetési ciklusa (2021-2027) remélhetőleg újabb lehetőségekkel gyarapítja a könyvtári fejlesztés eszköztárát. Az elkövetkező Európai Unió ciklus pályázati lehetőségeit különösen éles szemmel kell figyelni, hogy felzárkózhassunk azokon a területeken, ahol jelenleg még hiányt szenvedünk.

A 2023-as EKF projekt jó lehetőségeket nyújt Veszprémnek és közvetlen környezetének mind a felzárkóztatáshoz, mind a további fejlesztésekhez. Ugyanakkor a COVID-19 vírus megjelenése érzékeny veszteséget okozott mind a hazai, mind a helyi gazdaság tekintetében. A kulturális foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyból való kivonását elvileg a kötött bértáblázat megszüntetése tette szükségessé 2020-ban, gyakorlatilag azonban kicsi az esély arra, hogy a többségében garantált bérminimumért dolgozó közgyűjteményi dolgozók bére a jövőben jelentősen változzon.

Társadalmi környezet

A demográfiai folyamatok következményeként a lakosságban – és így intézményünk használói körében is – egyre inkább túlnyomó lesz az idősök aránya. Ehhez még hozzájárul az a részben technikai jellegű változás is, hogy az okos eszközök révén az olvasói szokások jelentősen megváltoztak az elmúlt évtizedben. Megnőtt az információk azonnali elérhetőségének és a távhasználatnak az igénye. A könyvtárak szerepe is némileg módosul. A koronavírus megjelenése idején a találkozás helyeként visszaszorultak a könyvtárak, de hosszútávon remélhetőleg ez a funkciójuk tovább erősödik.

Az élethosszig tartó tanulás helyszínéül, annak szervezésében és lebonyolításában az utóbbi években új lendületet kaptak a könyvtárak, ahogyan az alkotói műhely (makerspace) funkciójukban is megerősödtek azokon a helyeken, ahol erre a lehetőségek adódtak. A világjárvány ideiglenesen megakasztotta ezeket a trendeket is.

Technológiai tényezők

Az információtechnológia fejlődése, az újdonságok követése és beépítése a gyakorlatba egyre nehezebb feladat elé állítja a könyvtárakat, hiszen nem csak a technikai eszközök és szoftverek beszerzése, hanem az azokat használni tudó szakemberek alkalmazása és oktatása is komoly kihívást jelent. Ezek pályázati források igénybevétele nélkül elképzelhetetlenek. Az internet- és wifihasználat már az alapszolgáltatás szerves részévé vált a könyvtárakban, sőt a használók már egyre nagyobb arányban használják saját okos eszközüket. A digitalizálás is egyre hangsúlyosabban jelenik meg a könyvtári szolgáltatásokban. A könyvtárak egyik feladata ma már, hogy létrehozzanak és szolgáltatassanak elektronikus dokumentumokat, és a digitalizálás során keletkező anyagokat online formában hozzáférhetővé tegyék. Ugyanakkor egyre inkább nő a digitális kompetenciák tekintetében a szakadék bizonyos korcsoportok és használói rétegek között. Az integrált könyvtári rendszer használata elengedhetetlenül fontos az intézmény hatékony működéséhez, de a kistéleplések könyvtári szolgáltató helyein dolgozók egy részénél komoly gondot jelent az ehhez szükséges készségek elsajátítása és napi szintű használata. A könyvtár népszerűsítésében továbbra is rendkívül fontos szerepet tölt be az internetes honlap, míg a közösségi média szerepe egyre jobban nő. A már sok helyen használt RFID (Radio Frequency IDentification) automatikus azonosításhoz és adatközléshez használt technológia további távlatokat nyújthat a könyvtári tevékenységek hatékonyabb kivitelezéséhez.

Jogi tényezők

Mivel Magyarország az Európai Unió tagállama, a hazai kulturális intézményekhez hasonlóan a veszprémi Eötvös Károly Megyei Könyvtár is az Európai Unió által jogilag szabályozott rendszer egyik eleme. Míg az Európai Unió szabályozás csak bizonyos általános aspektusokra korlátozódik, az intézmény működésében a Magyarországon mindenkor hatályos jogszabályok és rendeletek jelentik a szorosabb jogi környezetet. Intézményünk működésének jogi alapját a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény képezi (a továbbiakban: kulturális törvény.) Az intézmény életére jelentős hatással volt a 2020. évi XXXII. törvény, a kulturális intézményben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyának átalakulásáról, valamint egyes kulturális tárgyú törvények módosításáról szól. A felsorolt törvényeken kívül kormányrendeletek, kormányhatározatok, miniszteri rendeletek és helyi rendeletek is szabályozzák a könyvtár működésével kapcsolatos tevékenységeket. Az országos könyvtári stratégia hiányát sajnos csak részben pótolják a szakmai ajánlások.

Intézményünk a kulturális törvény előírásai alapján megyei hatókörű városi könyvtárként költségvetési szervként működő nyilvános közkönyvtár. A Veszprém Megyei Helyismereti Gyűjtemény (továbbiakban: helyismereti gyűjtemény) egyedülálló állománya lehetővé teszi, hogy az adott területen szakkönyvtárként működjön. A kulturális törvény pontosan szabályozza a nyilvános könyvtárakra vonatkozó alapkövetelményeket és alapfeladatokat, valamint a megyei könyvtár által az egész megyére vonatkozóan ellátandó állami feladatokat.

A nem könyvtárszakmai jogszabályok közül kiemelendő a 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról, mely pontosan szabályozza a pénzügyi és gazdálkodási feladatainkat.

Nem normatív jogszabály, de a mindennapi munkában nem hagyhatjuk figyelmen kívül a Magyar könyvtárosság etikai kódexében megfogalmazottakat.

Mivel a jogszabályok gyorsan változnak, fokozott odafigyelést igényel, hogy ezeket az intézmény belső szabályzataiban is érvényre juttassuk, és a munkatársak is értesüljenek a változásokról.

A szakmai jogszabályok változása előtt Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) Könyvtári és Levéltári Főosztálya a Magyar Könyvtárosok Egyesületén (MKE) keresztül ki szokta kérni a szakma véleményét. Közös felelősségünk, hogy a véleményezésekben a korábbiaknál nagyobb intenzitással vegyünk részt.

A megyei könyvtárban, mint költségvetési szervben folyó tevékenységet az alábbi jogszabályok határozzák meg:

2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról,
 2012. évi I. törvény a Munka Törvénykönyvről,
 2020. évi XXXII. törvény a kulturális intézményekben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyának átalakulásáról, valamint egyes kulturális tárgyú törvények módosításáról,
 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről,
 2000. évi C. törvény a számvitelről,
 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
 368/2011. (XII.31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról
 4/2013. (I.11.) Korm. rendelet az államháztartás számviteléről,
 370/2011. (XII.31.) Korm. rendelet a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről
 Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a 15/2012. (III.30.) Ör., a 44/2012. (IX.13.) Ör., az 50/2012. (X.26.) Ör., a 65/2012. (XII.21.) Ör., a 6/2013. (II.28.) Ör. a 21/2013. (V.31.) Ör., a 27/2013. (IX.13.) Ör., a 28/2013. (X.31.) Ör., a 39/2013. (XII.19.) Ör., a 2/2014. (I.30.) Ör. a 11/2014. (III.27.) Ör; a 17/2014. (VI.30.) Ör. a 13/2015. (III.26.) Ör. a 8/2016. (II.25.) Ör. a 23/2016. (VI.29.) Ör. a 36/2016. (IX.29.) Ör. a 47/2016. (XII.15.), a 16/2017. (VI.29.) a 26/2017. (X.26.) a 13/2018. (III.29.) a 22/2018. (VI.27.) a 45/2018. (XII.15.) a 10/2019. (III.28.) Ör-rel módosított 6/2012. (II.24.) önkormányzati rendelete az Önkormányzat vagyonáról, a vagyongazdálkodás és vagyonhasznosítás szabályairól

Szakmai munkát érintő jogszabályok:

Törvények

1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről
 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról

Kormányrendeletek

717/2020. (XII.30.) Korm. rendelet a kiadványok kötelespéldányainak szolgáltatásáról, megőrzéséről és használatáról
 416/2017. (XII.18.) Korm. rendelet a kulturális szakértői tevékenység folytatásának feltételeiről és a kulturális szakértői nyilvántartás vezetéséről
 379/2017. (XII. 11.) Korm. rendelet a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetéséről
 378/2017. (XII.11.) Korm. rendelet a kulturális szakemberek szakmai továbbképzésének nyilvántartásba vételi szabályairól
 138/2014. (IV. 30.) Korm. rendelet az árva mű felhasználásának részletes szabályairól
 73/2003. (V. 28.) Korm. rendelet az Országos Dokumentumellátási Rendszerről
 6/2001. (I. 17.) Korm. rendelet a könyvtárhasználókat megillető egyes kedvezményekről

Könyvtári vonatkozású Kormányhatározatok

1175/2018. (III. 28.) Korm. határozat a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia megvalósítása érdekében 2018-2021. évek között szükséges intézkedésekről

Miniszteri rendeletek

48/2020. (XII.23.) EMMI rendelet egyes megyei hatókörű városi könyvtárak regionális feladatellátásáról és illetékességi területéről

39/2020. (X. 30.) EMMI rendelete a kulturális intézményben foglalkoztatottak munkaköreiről és foglalkoztatási követelményeiről, az intézményvezetői pályázat lefolytatásának rendjéről, valamint egyes kulturális tárgyú rendeletek módosításáról

33/2017. (XII. 12.) EMMI rendelet a Minősített Könyvtár cím és a Könyvtári Minőségi Díj adományozásáról

32/2017. (XII. 12.) EMMI rendelet a kulturális szakemberek továbbképzéséről

49/2016. (XII. 28.) EMMI rendelet az emberi erőforrások miniszterének feladatkörét érintő ágazati honvédelmi feladatokról

58/2015. (XII. 30.) EMMI rendelet a fejezeti kezelésű előirányzatok és központi kezelésű előirányzatok kezeléséről és felhasználásáról

51/2014. (XII. 10.) EMMI rendelet a múzeum, valamint az országos szakkönyvtár és a megyei könyvtár éves munkatervéhez szükséges szakmai mutatókról

39/2013. (V. 31.) EMMI rendelet a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer működéséről

14/2011. (IV. 7.) NEFMI rendelet a nyilvános haszonkölcsönzésért a szerzőt megillető díj megállapításához és felosztásához szükséges adatokról, valamint az adatszolgáltatásra kötelezett nyilvános könyvtárakról

22/2005. (VII. 18.) NKÖM rendelet a muzeális könyvtári dokumentumok kezelésével és nyilvántartásával kapcsolatos szabályokról

18/2003. (XII. 10.) NKÖM rendelet a szomszédos államokban élő magyarokról szóló 2001. évi LXII. törvény hatálya alá tartozó személyeket megillető kulturális kedvezményekről

14/2001. (VII. 5.) NKÖM rendelet a könyvtári szakfelügyeletről

3/1975. (VIII. 17.) KM-PM együttes rendelet a könyvtári állomány ellenőrzéséről (eltározásáról) és az állományból történő törlésről szóló szabályzat kiadásáról

Helyi rendeletek:

Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 28/2019. (XI.21.) önkormányzati rendelete a közművelődésről és a művészeti tevékenység támogatásáról

ÁTFOGÓ CÉLOK

A könyvtárunk által kitűzött célok összhangban vannak a kulturális törvényben megfogalmazottakkal. Az információs társadalom alapintézményeként a városi és kistéleplési feladataink ellátása során kiemelten fontosnak tekintjük a mindenki számára szabadon hozzáférhető információszolgáltatást, függetlenül az információhordozók fizikai megjelenési formájától. Kiemelt figyelmet fordítunk a gazdag könyvtári állomány gondozására, és a könyvtári rendszer részeként hozzáférést biztosítunk a máshol elérhető dokumentumokhoz is. A korábbinál sokkal nagyobb hangsúlyt helyezünk a digitalizálásra a szélesebb körű hozzáférés, és az unikális, csak a könyvtárunkban hozzáférhető helyismereti, helytörténeti dokumentumok megőrzése érdekében.

A kulturális alapellátás részeként erősíteni szeretnénk a közösségi tér és 3. hely funkciót. Szeretnénk tovább gazdagítani a már jelenleg is gazdag rendezvénypalettánkat, megtalálni a kapcsolódási pontokat a kulturális főváros projekttel. Nemcsak helyszínt biztosítunk az intézményünkben működő kisközösségek számára, hanem igény esetén segítjük őket a programjaik összeállításában, esetenként előadóként, programszervezőként is részt veszünk a megvalósításukban.

A belső és külső képzéseken, konferenciákon való részvétel támogatásával törekszünk szakembereink tudásának elmélyítésére és kompetenciáinak bővítésére.

A 2020-tól elindított minőségfejlesztési folyamatainkkal a XXI. századi használói igényeknek megfelelően továbbfejlesztjük szolgáltatásainkat. Egyik legfontosabb célkitűzésünk, hogy a minőségi szemlélet beépüljön valamennyi munkatársunk gondolkozásába, és a közös munka a szervezeti kultúra fejlődésében is tükröződjön. Célunk a Minősített könyvtár cím megszerzése.

KIEMELT STRATÉGIAI CÉLOK

1. Használói és látogatói létszám növelése

A járványhelyzet okozataként jelentős mértékben visszaesett az intézmény látogatottsága azokban az időszakokban is, amikor a jogszabályok lehetővé tették a könyvtárak számára a nyitvatartást. Kiemelkedően fontos feladatunk a korábbi használói táborunk visszaszoktatása és újabb használói rétegek könyvtárba vonzása. Célcsoportokra bontva meg kell határozni azokat a módszereket, feladatokat és szolgáltatásokat, melyek valamennyi korosztály számára vonzóvá teszik a könyvtárat.

Beavatkozások:

- új látogató rétegek bevonása, különös figyelemmel a fiatal korosztályra
- helyi civil szervezetek hangsúlyosabb bevonása a könyvtár tevékenységébe
- az intézmény falain túlnyúló programok szervezése, kitelepülések külső helyszínekre

2. Közösségi tér, 3. hely, megújuló könyvtári rendezvények

A könyvtáráépület építészeti adottságait figyelembe véve törekszünk a külső és belső terek kisebb-nagyobb átalakítására, komfortosabbá és használóbaráttá tételére. Az EKF projekt keretében várhatóan megújul a gyerekkönyvtár és a hozzá csatlakozó, jelenleg raktárnak használt terem, valamint a Dózsavárosi Könyvtár. Ezek a már jelenleg is rendelkezésünkre álló, közösségi használatra is alkalmas helyiségekkel együtt alkalmat adnak a könyvtári rendezvények megújítására, lehetőséget adnak újabb kisközösségek működésére.

Az IKSZ által koordinált programsorozatok (Országos Könyvtári Napok, Internet Fiesta) szervezésekor egyaránt figyelemmel vagyunk az olvasáskultúra és a digitális kompetenciák fejlesztésére. A járványhelyzeti időszak tanulsága, hogy tovább kell fejlesztenünk jelenlétünket az online térben is. A közösségi médián kívül hatékonyabban kell használnunk a virtuális események, előadások közvetítésére szolgáló platformokat is.

A KSZR-településeken zajló programszervezés során meg kell találni az egyensúlyt a helyi igények és a könyvtári célok között.

Rendkívül nagy figyelmet kell fordítanunk a kamasz és fiatal felnőtt korosztályra mind a számukra komfortos, beszélgetős/klubos/lazább helyszínek megteremtésével, mind az őket érdeklő programkínálattal. Meg kell találnunk azokat a lehetőségeket, ahol a könyvtár falain túl is meg tudjuk őket szólítani.

Beavatkozások:

- a könyvtári terek folyamatos gondozása
- a különböző korosztályoknak szóló szolgáltatások hatékonyabb népszerűsítése
- rendszeres igény- és elégedettségmérés
- az iskolai könyvtárakkal való együttműködés kiterjesztése
- hatékonyabb intézmények közötti együttműködés

3. Információközvetítés, korszerű állománymenedzsment, digitalizálás

A 21. században az olvasáskultúra, az olvasói szokások és igények gyökeresen különböznek a korábbtól. A változások figyelembevétele elengedhetetlen a gyűjteményfejlesztés és a ráépülő szolgáltatások kialakításában. Információs tudásközpontként alapfeladatunknak tartjuk a könyvtári dokumentumokban, adatbázisokban és az interneten fellelhető hiteles információk közvetítését, de mindezt korszerű, és változatos módszerekkel tesszük. Az olvasáskultúra és olvasásfejlesztés mellett odafigyelünk a digitális kompetenciák fejlesztésére is minden korosztályban. Az igényeket messzemenően figyelembe vevő állománygyarapítás mellett elengedhetetlen a tervszerű állományapasztás, melyet az állomány használatának elemzése mellett végzünk. Elsősorban a helyismereti és helytörténeti dokumentumainkat kell digitalizálnunk: ezzel biztosítjuk a tartósan megőrzendő állományrész védelmét, valamint növeljük a nyitvatartási időtől független hozzáférést biztosító távhasználati lehetőségeket.

Beavatkozások:

- az intézményi digitalizálási stratégia elkészítése
- a digitalizálás felgyorsítása
- pályázati források kihasználása digitalizáláshoz szükséges eszközökre és humán erőforrásra
- megnövekedett virtuális jelenlét a szolgáltatások területén
- olvasói igények rendszeres felmérése
- gyarapítás és apasztás egyensúlyának megőrzése
- megfelelő állományvédelem biztosítása

4. Lépéstartás a technológiai változásokkal, az infrastruktúra fejlesztése

Nagy kihívás mind a könyvtári infrastruktúra, mind az eszközpark folyamatos fejlesztése, a szükséges karbantartások elvégzése, pedig ennek hiányában sem a könyvtár használóinak, sem munkatársainknak nem állnak rendelkezésére komfortos körülmények. Az infrastruktúra terén támogatókat kell szereznünk (EKF, fenntartó, szponzorok) a könyvtári épületek alapvető problémáinak megoldására. Az EKF támogatását vesszük igénybe a központi könyvtár vizesedő falainak felújítására és a hozzá kapcsolódó terek új funkcióval történő megtöltésére, valamint a Dózsavárosi Könyvtár funkcióbővítésére. Az infrastrukturális fejlesztések megvalósulásával a második célként megjelölt látogatói létszámnövelés megvalósulását is támogatjuk.

A technológiai változások követésében egyaránt figyelmet kell fordítani az új eszközök beszerzésére és a munkatársak kompetenciáinak fejlesztésére. A legújabb technológiát képviselő IKT eszközök beszerzését nehezíti azok magas ára.

Fontos célkitűzésünk a könyvtári dokumentumoknak az alkalmassá tétele az önkiszolgáló kölcsönzésre az RFID-technológia segítségével. Ráépülő távlati célként szeretnénk a város területén biblioboxokat elhelyezni.

Beavatkozások:

- eszközpark folyamatos megújítása
- dokumentumok ellátása RFID (rádiófrekvenciás azonosító) technológiával
- automata kölcsönzés és biblioboxok bevezetése

- tervszerű és folyamatos karbantartási feladatok
- tervszerű felújítási feladatok

5. Minőségirányítási rendszer kialakítása

2020. évben megalakult a könyvtár E-Start 2020 minőségfejlesztési projektje. A projekt célja, hogy eszköze legyen a munkatársak széles körének a változások tervezésébe és a végrehajtásába való bevonásának, a feladatok nagy felelősséggel és nagy önállósággal a munkatársi csoportokra delegálása révén a szervezeti kultúra változásának, ösztönözze az innovációt és az arra való munkatársi törekvéseket, segítse a munkatársakat ismereteik, tapasztalataik bővítése révén kompetenciáik fejlesztésében, s támogassa mindezek révén a minőségirányítási rendszer kialakítását és mint új működési forma elfogadását a könyvtárban.

Beavatkozások:

- MIT (Minőségirányítási Tanács) létrehozása, működtetése
- Minőségi kézikönyv összeállítása
- rendszeres mérések partnereink igényeiről és elégedettségéről
- tevékenységeink átgondolt folyamatokra bontása, folyamataink szabályozása
- hatékony kommunikáció, a megújuló szolgáltatások népszerűsítése
- részvétel képzéseken, tréningeken a szervezeti kultúra fejlesztése érdekében
- KMÉR (Könyvtárak minőségi működésének értékelési rendszere) alapján önértékelés elvégzése
- pályázat a Minősített Könyvtár címért

6. Könyvtári marketing

A marketingszemléletnek a könyvtári munka minden részterületén meghatározónak kell lennie, ezért a minőségfejlesztési tevékenységben is kiemelt szerep jut az ezzel foglalkozó csoportnak. A tudatos marketingszemlélet a külső kommunikáció erősítésével láthatóbbá teszi a könyvtárunkat és az itt biztosított szolgáltatásokat.

Beavatkozások:

- a honlap és az intézményi arculat megújítása
- átfogó marketingszemlélet erősítése
- hangsúlyosabb jelenlét a helyi médiában
- folyamatos kapcsolat a partnerekkel
- imázsfilm készítése
- az ifjúsági korosztályt célzó marketing tevékenység tudatosabbá tétele

7. Könyvtári szakemberek folyamatos képzése, továbbképzése

Az információs társadalom folyamatos változása, az új technológiák és eszközök megjelenése, a közkönyvtárak funkcióinak bővülése szükségessé teszi a könyvtárosok folyamatos képzését és önképzését.

a kompetenciáik megújítását. A szervezett, intézményen kívüli tanfolyamokon, továbbképzéseken és konferenciákon kívül nagy hangsúlyt helyezünk a belső képzésekre és tudásmegosztásra.

Beavatkozások:

- a képzési igények felmérése alapján képzési terv készítése
- belső képzések megszervezése, a belső tudásmegosztás hatékonyságának és rendszerességének erősítése
- konferenciákon való részvétel lehetővé tétele
- szakmai tapasztalatcserék más könyvtárakkal
- tanulóműhelyek, egymástól tanulás rendszerének kialakítása

ÖSSZEGZÉS

A stratégia mentén zajló feladatellátás az erőforrások pazarlása nélkül minőségileg javuló eredményekkel jár, ami remélhetőleg a használati adatokban is megjelenik. Kiegyensúlyozottan lesz jelen a könyvtár életében a dokumentum- és információközvetítő szerepkör és a közösségi hely funkció. Ezt a kiegyensúlyozottságot a városi és a megyei, valamint a kistéleplési munkánkban is érvényesítjük. A stratégiában megfogalmazottak következetes megvalósításával hozzájárulunk a szolgáltatásainkat igénybe vevők jobb életminőségének biztosításához. Kihasználjuk a pályázatok adta lehetőségeket.

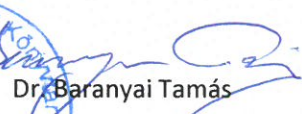
ZÁRADÉK

A Stratégiai tervet Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közjóléti Bizottsága az **5/2021. (IX.20.) határozatával** jóváhagyta.

Az Eötvös Károly Megyei Könyvtár Stratégiai terv (2021-2025) **2021. október 1-jétől lép életbe.**

A fenti stratégiai terv alapján évenként cselekvési tervek készülnek határidők, felelősök megjelölésével. A cselekvési tervek alapján készülnek az éves munkatervek.

Veszprém, 2021. szeptember 23.

Dr. Baranyai Tamás
igazgató

KIVONAT

**Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata
Közjóléti Bizottságának
2021. szeptember 20-án megtartott nyilvános üléséről készült
jegyzőkönyvből:**

**Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése
Közjóléti Bizottságának
5/2021. (IX.20) határozata
az Eötvös Károly Megyei Könyvtár Stratégiai tervének (2021-2025)
jóváhagyásáról**

Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének Közjóléti Bizottsága megtárgyalta „*Döntés az Eötvös Károly Megyei Könyvtár Stratégiai tervének (2021-2025) jóváhagyásáról*” című előterjesztést, és az alábbi döntést hozta:

1. Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének Közjóléti Bizottsága 2021. október 1-i hatállyal jóváhagyja az Eötvös Károly Megyei Könyvtár Stratégiai tervét (2021-2025) a határozat melléklete szerinti tartalommal.
2. Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének Közjóléti Bizottsága felkéri a Bizottság elnökét, hogy a döntésről – a határozat megküldésével – értesítse az Eötvös Károly Megyei Könyvtár igazgatóját.

Határidő: 2. pont: 2021. szeptember 25.

Felelős: Halmay Gábor, a Közjóléti Bizottság elnöke

A végrehajtás előkészítéséért felelős köztisztviselő:
Perlakiné Scharf Claudia csoportvezető

Halmay Gábor s.k.
KJB elnök

A kivonat hiteles.

Veszprém, 2021. szeptember 23.

Vajda Judit
.....
Vajda Judit

